LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS

ĮSAKYMAS
DĖL VALSTYBĖS ĮMONIŲ DUBRAVOS EKSPERIMENTINĖS–MOKOMOSIOS MIŠKŲ URĖDIJOS IR JONAVOS MIŠKŲ URĖDIJOS VIDINĖS MIŠKOTVARKOS PROJEKTŲ PATVIRTINIMO

2014 m. lapkričio 12 d. Nr. D1-274

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 14 straipsnio 3 dalimi ir Vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. rugsėjo 1 d. įsakymu Nr. D1-406 „Dėl Miškų tvarkymo schemų ir vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklių patvirtinimo“, 22 punktu:

1. T v i r t i n u pridedamus:

1.1. valstybės įmonės Dubravos eksperimentinės–mokomosios miškų urėdijos vidinės miškotvarkos projektą;

1.2. valstybės įmonės Jonavos miškų urėdijos vidinės miškotvarkos projektą.

2. N u s t a t a u , kad valstybės įmonės Dubravos eksperimentinės–mokomosios ir valstybės įmonės Jonavos miškų urėdijų vidinės miškotvarkos projektų originalai saugomi Aplinkos ministerijos Miškų departamento Miškotvarkos ir miško išteklių skyriuje adresu: A. Juozapavičiaus g. 9, Vilnius.

Aplinkos ministras Valentinas Mazuronis

LIETUVOS RESPUBLIKA APLINKOS MINISTERIJA DOKUMENTŲ TVARKYMO SKYRIUS

VĮ DUBRAVOS EKSPERIMENTINĖS – MOKOMOSIOS MIŠKŲ URĖDIJOS VIDINĖS MIŠKOTVARKOS PROJEKTO SANTRAUKA

Vidinės miškotvarkos projektai – miškų ūkio veiklos planai, rengiami visoms valstybinių miškų valdytojų ir privačioms miškų valdoms arba ne miškų ūkio paskirties žemės sklypuose esančiai miško žemei ir skiriami konkrečių tvarkymo priemonių sistemai jose nustatyti.

Vidinės miškotvarkos projektas parengtas VĮ Dubravos EM miškų urėdijos patikėjimo teise valdomiems valstybinės reikšmės miškams, naudojant 2012 metų valstybinės sklypinės miškų inventorizacijos duomenis. Pagal jį bus tvarkomi, naudojami ir atkuriami miškai 2013 – 2022 metais.

Miškų inventorizacija atlikta sklypiniu metodu valstybės lėšomis, vadovaujantis Miškotvarkos darbų vykdymo instrukcija (2010), naudojant 2010 m. ortofotografinius žemėlapius ir 2012 m. spektrazonines aerofotonuotraukas. Inventorizacijos metu nustatytos sklypų ribos, aprašyti visi taksaciniai sklypai pagal augavietes, funkcinę paskirtį, medynų rodiklius.

Atliktas vykdytos miško ūkinės veiklos įvertinimas (pagrindinių neplynų kirtimų, ugdymo kirtimų, miško želdinių) ir suprojektuotos ūkinės priemonės kitam vykmečiui. Taip pat patikslintos saugotinų augalų ir gyvūnų radavietės, gamtos ir kultūros vertybių vietos, aprašyti rekreaciniai įrenginiai.

Svarbiausi VĮ miškų urėdijos ūkio tikslai yra: miško išteklių išsaugojimas ir gausinimas vadovaujantis visuotinai pripažintais tvaraus ir subalansuoto miškų ūkio principais; visuomenės informavimas apie VĮ miškų urėdijos miškus, jų būklę ir tvarkymą; racionalus, tolygus ir nepertraukiamas miško išteklių naudojimas bei miškų produktyvumo didinimas, auginamos medienos kokybės gerinimas; miškų ūkio ekonominio efektyvumo didinimas, miškų ekosistemų tvarumo užtikrinimas, miškų biologinės įvairovės išsaugojimas ir gausinimas bei miškų sanitarinės ir priešgaisrinės apsaugos gerinimas; miškų naudojimo rekreacinėms reikmėms intensyvinimas, visuomenės bendrųjų su miškais susijusių reikmių tenkinimas.

VĮ Dubravos EM miškų urėdijos patikėjimo teise valdomiems ir naudojamiems valstybinės reikšmės miškams parengto vidinės miškotvarkos projekto turinį sudaro: aiškinamasis raštas, taksoraštis (visų inventorizuotų miško sklypų aprašymai), suvestiniai miškų inventorizacijos duomenys, miško ūkinių priemonių žiniaraščiai ir kartografinė medžiaga – miškų žemėlapiai (M 1:10 000), medynų planai (M 1:20 000), apžvalginiai žemėlapiai (M 1:50 000). Parengtoje kartografinėje medžiagoje yra visų nuosavybės formų miškai. Kitų nuosavybės formų miškams pateikti suvestiniai duomenys.

VĮ Dubravos EM miškų urėdijos veiklos teritorijoje (54,3 tūkst. ha) inventorizuotas 18,4 tūkst. ha miško plotas (teritorijos miškingumas – 33,3 %). VĮ miškų urėdijos valdomi valstybinės reikšmės miškai užima 13,5 tūkst. ha (74 %), kiti VĮ miškų urėdijos žemės plotai – 40 ha, privatūs ir skirti nuosavybės teisių atkūrimui miškai – 4,5 tūkst. ha (25 %) ir kitų valdytojų bei naudotojų miškai – 0,4 tūkst. ha (1 %).

VĮ miškų urėdijos veiklos teritorijoje yra Kauno marių regioninis parkas (dalis), Dubravos rezervatinė apyrubė, du valstybiniai draustiniai – Jiesios kraštovaizdžio ir Kamšos botaninis-zoologinis. Valstybės saugomose teritorijose miškai užima 2,0 tūkst. ha (10,7 % viso miškų ploto), iš jų VĮ Dubravos EM miškų urėdijos valdomuose miškuose – 1,7 tūkst. ha (12,8 % nuo VĮ miškų urėdijos miškų ploto). Taip pat yra Natura 2000 teritorijos – dvi paukščių apsaugai svarbios teritorijos (PAST) ir keturios vietovės, atitinkančios gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus (BAST), į kurias patenka 2,2 tūkst. ha valstybinės reikšmės miškų.

VALSTYBINĖS REIKŠMĖS MIŠKŲ RODIKLIAI

Visas VĮ miškų urėdijos valdomų miškų plotas priskirtas penkioms girininkijoms: Šilėnų, Vaišvydavos, Kuro, Ežerėlio ir Pajiesio. Vidutinis girininkijos plotas yra 2,7 tūkst. ha. Miškai suskirstyti į 340 kvartalų, o kvartalai – į 8,7 tūkst. miško sklypų. Vidutinis kvartalo plotas – 40 ha, taksacinio miško sklypo plotas – 1,5 ha.

Miškai pagal ūkininkavimo tikslus ir pagrindinę funkcinę paskirtį priskirti miškų grupėms: I grupės (rezervatinių) miškų yra 0,9 %, II grupės (ekosistemų apsaugos ir rekreacinių miškų) – 14,1

%, III grupės (apsauginių miškų) – 5,5 % ir IV grupės (ūkinių miškų) – 79,5 %. Kiekvienoje miškų grupėje yra nustatytas ūkininkavimo tikslas ir ūkinis režimas, o pagal miško funkcinę paskirtį miškai priskirti atitinkamiems pogrupiams.

Mišku apaugusi žemė (medynai) užima 12,4 tūkst. ha. Neapaugusios medynų žemės plotas yra 390 ha (3 % miško žemės ploto), iš jų 280 ha kirtavietės.

Vyrauja spygliuočių medynai, kurie užima 70 % viso medynų ploto (pušynai – 42 %, eglynai – 28 %). Tarp minkštųjų lapuočių vyrauja beržynai ir juodalksnynai (po 11 %), kiti minkštieji lapuočiai tesudaro 4 %. Kietieji lapuočiai auga 394 ha plote (3,2 %), tarp jų vyrauja ąžuolai.

Bendras medynų tūris yra 3,3 mln. m^3. Vidutinis visų medynų tūris hektare – 267 m^3, brandžių medynų – 362 m^3, tūrio prieaugis –7,5 m^3.Vidutinis medynų skalsumas – 0,77, amžius – 57 metai.

III ir IV miškų grupių medynai pagal plotą brandumo grupėmis pasiskirsto taip: jaunuolynai – 33 %, pusamžiai – 34 %, pribręstantys – 13 % ir brandūs – 20 % ploto.

Vyrauja normalaus drėgnumo ir laikino užmirkimo augavietės (75 %), vidutiniškai derlingos augavietės, tinkamos spygliuočių medynų augimui. Užmirkusios ir pelkinės augavietės užima 20 % viso ploto, iš jų dauguma nusausintos.

MIŠKO AUGINIMO IR NAUDOJIMO VEIKSMINGUMO PRIEMONIŲ ANALIZĖ

Miškotvarkos projekte pateiktos 2002 m. miškotvarkos suprojektuotos ūkinės priemonės 2003 – 2012 metams, jų įvykdymo analizė ir įvertinimas. Taip pat analizei naudoti 1978, 1988 m. miškotvarkų duomenys, VĮ miškų urėdijos ūkinės veiklos ataskaitos. Išvados suformuluotos pagal valstybinės reikšmės miškų rodiklių analizę, o atskirais atvejais apimant ir visus miškus (miško apsauga, medžioklės ūkis).

Įgyvendindama svarbiausius savo tikslus – didinti valstybinės reikšmės miškų aplinkosaugines, ekonomines, rekreacines ir kitas visuomenei aktualias veikas, tvarkant juos darnaus miškų ūkio principais, racionaliai naudojant miško išteklius, juos atkuriant ir gausinant, miškų urėdija per praėjusį vykmetį pasiekė gerų darbo rezultatų visose veiklos srityse: atkuriant kirtavietes, ugdymu formuojant našius, tikslinius medynus, užtikrinant miškų priešgaisrinę ir sanitarinę apsaugą, plėtojant miško genetinių išteklių ir sėklininkystės bazę, stiprinant socialinę miško funkciją ir kt.

VĮ miškų urėdijos valdomų miškų plotas beveik nepasikeitė, tačiau padidėjo miško žemės plotas (120 ha), želdant nenaudojamas žemės ūkio naudmenas. Medžių rūšių kaita vertintina teigiamai. Plynumos atkuriamos spygliuočiais, medynai laiku išugdomi. Spygliuočių medynų plotas padidėjo 122 ha, ąžuolynų 66 ha, atitinkamai sumažėjo minkštųjų lapuočių.

Didėja medynų našumas. Dėl didelio tūrio prieaugio, racionalių kirtimų, vidutinis medynų tūris hektare padidėjo 21 m^3, o eksploatuojamų brandžių medynų tūris padidėjo 41 m^3 ir sudaro 365 m^3 hektare. Tačiau padaugėjo perbrendusių medynų, kurie sudaro 17% viso brandžių medynų ploto.

Neplyni kirtimai vykdyti 386 ha plote (23% visų pagrindinių kirtimų). Medynai, kuriuose įvykdytas paskutinysis atvejis, sudaro 62% neplynų kirtimų ploto. Dauguma susiformavusių medynų savaiminės kilmės, iš pomiškio ar antro ardo. Neplynų kirtimų efektyvumą kiek sumenkino škvalo apniokoti medynai.

Ugdomųjų kirtimų kokybė gera, miškų rūšinėje struktūroje daugėja vertingesnių medžių, išsaugotos želdintos medžių rūšys. Tačiau jaunuolynų ugdymo intensyvumas buvo nepakankamas, retinimo amžių spygliuočių medynai pasiekia per tankūs.

Gerai vertintini miško atkūrimo darbai. Plynos kirtavietės 85% plote atkurtos želdant. Laiku atliekami želdinių ir žėlinių priežiūros ir apsaugos darbai. Geros būklės želdinių yra 81%, patenkinamų – 18%, blogų mažiau – 1%. Tarp paliktų želti augaviečių (per 80% pelkinės) vyrauja atžėlimas juodalksniais 48%, beržais – 38%, spygliuočiais – 12% (šie – tai daugiau likęs po kirtimo pomiškis). Atžėlę jaunuolynai yra mišrūs, juos ugdant formuosis tiksliniai medynai.

Vykdant miško genetinių išteklių ir sėklininkystės plėtros programą pastoviai tvarkomi, naudojami ir kuriami nauji įvairios paskirties sėklininkystės objektai – 44 vnt. (135 ha). Visuose sėklininkystės objektuose atlikti kadastriniai matavimai.

Nepaisant 2010 m. škvalo padarinių, miškų sanitarinė būklė patenkinama. VĮ miškų urėdija operatyviai tvarkė pažeistus medynus: 2011 m. atliko pažeistų medynų apmatavimą, po to plynai iškirstų biržių matavimus. Plyni sanitariniai kirtimai atlikti 615 ha plote (iš jų 277 ha brandžiuose medynuose). Tačiau formuojantis naujiems liemenų kenkėjų židiniams, medynų sanitarinės būklės išsaugojimas išlieka aktualus.

Funkcionuojanti bendra valstybinė priešgaisrinių priemonių sistema veikė patikimai (per vykmetį kilo 33 gaisrai, palyginus su 110 gaisrų 1988-2002 m.). 2011-2012 m. įdiegta antžeminė automatinė miško gaisrų stebėjimo sistema.

Daug dėmesio VĮ miškų urėdija skiria vienam iš savo prioritetų – socialinės miško funkcijos stiprinimui: urėdijos lėšomis įrengti 48 rekreacijos objektai, jie nuolat prižiūrimi ir tvarkomi, vykdoma plati švietėjiška veikla.

VĮ miškų urėdijos miškai sertifikuoti 2003 m., pakartotinai 2008 m., planuojama 2014 m. Tai garantas, kad stabiliai ūkininkaujama išsaugojant ir gausinant miško išteklius visuotinai pripažintais tvaraus miškų ūkio principais, subalansuojant ekonomines, ekologines ir socialines miškų funkcijas. Pakankamai gerai suderintos, mokslo, mokymo, gamybos ir miškų ūkio reprezentacinės funkcijos.

MIŠKO ŪKINIŲ PRIEMONIŲ PROJEKTAS

Miško kirtimai. Pagrindinių miško kirtimų apimtis apskaičiuota pagal Pagrindinių kirtimų normos nustatymo metodiką, o kirtimai išdėstyti teritorijoje pagal Miško kirtimų taisyklių reikalavimus. Pagrindinių kirtimų projektas parengtas pirmam penkmečiui, po to, aktualizavus duomenų bazę, kirtimai bus suprojektuoti kitam penkmečiui. Ugdymo kirtimų būtinumas nustatytas miško sklypams pagal miškininkystės reikalavimus. Sanitarinių kirtimų apimtis apskaičiuota pagal medynuose natūraliai iškrentančios medyno tūrio dalies procentą ir koreguojant kirtimo normą pagal miškotvarkos metu nustatytą sausuolių ir virtėlių kiekį.

Projektuojamas metinis miško naudojimas sudaro 54,4 tūkst. m^3 likvidinės medienos. Pagrindiniam naudojimui tenka 76 %, tarpiniam – 24 % nuo bendro naudojimo.

III ir IV miškų grupėse neplyni kirtimai pagal plotą sudarys 24 %. II miškų grupėje pagrindinių kirtimų vykdoma nedaug ir tik neplynai. Plynais kirtimais per vykmetį bus iškirsta 609 ha, neplyni kirtimai apims 191 ha.

Projektuojama metinė miško kirtimų apimtis

Kirtimų rūšys	Metinė apimtis						
	Plotas, ha	Tūris, tūkst. m^3		likvidinio tūrio % nuo bendro tūrio	likvidinis tūris pagal miškų grupes		
		bendras	likvidinis		II	III	IV
Pagrindiniai kirtimai	141	48,9	41,6	85	1,0	1,8	38,8
Ugdomieji kirtimai	343	9,3	7,4	78	0,6	0,5	6,3
Sanitariniai kirtimai	x	6,2	5,0	80	0,8	0,3	3,9
Kiti kirtimai	x	0,6	0,4	75	0,1	0,1	0,2
Iš viso	484	65,0	54,4	84	2,5	2,7	49,2

Iš 1 ha mišku apaugusio ploto kasmet bus iškertama po 5,5 m^3 bendro arba 4,4 m^3 likvidinio tūrio (iš jo pagrindiniais kirtimais 3,3 m^3/ha). Pagal miškų grupes likvidinio tūrio iškertama: II grupėje – 1,5 m^3/ha, III grupėje – 0,4 m^3/ha ir IV grupėje – 6,0 m^3/ha.

Bendras einamasis medynų tūrio prieaugis – 7,5 m^3/ha. Per pirmąjį penkmetį II miškų grupės miškuose projektuojama vidutiniškai iškirsti 24 %, III grupės miškuose – 8 %, IV grupės miškuose – 98 % bendro prieaugio. Medienos naudojimo procentas nuo viso medienos tūrio – 2,1 %. Kasmet miško kirtimais bus apimama 3,9 % viso medynų ploto.

Energetinės medienos ištekliai. Apskaičiuotas potencialiai naudotinas miško kirtimo atliekų kiekis, vykdant suprojektuotus pagrindinius ir ugdomuosius miško kirtimus. Kasmet galima paruošti iki 15 tūkst. m^3 kirtimo atliekų tinkamų biokuro gamybai (28 % nuo suprojektuoto iškirsti medynų tūrio).

Miško atkūrimas. Miško atkūrimo fondą sudaro 391 ha inventorizuotų neapaugusių miškų plotų (kirtavietės, miško aikštės, kitos žemės naudmenos) ir 968 ha suprojektuotų kirsti plynai biržių 2013-2018 metais – iš viso 1159 ha. Želdinti numatoma apie 67 %, paliekama želti – 33 % ploto. Pagal želdomas medžių rūšis apie 72 % sudarys mišrūs želdiniai. Metinė miško želdinimo apimtis pirmajam penkmečiui – 160 ha. Įvertintas miškingumo didinimo programos ir ąžuolynų atkūrimo programos vykdymas. Mišrūs želdinai su ąžuolu sudarys 14 % viso želdomo ploto.

Miško selekcija ir sėklininkystė. Medynai įvertinti selekciniu požiūriu, pateikta esamų genetinių draustinių, sėklinių medynų ir sėklinių plantacijų charakteristika, jų būklė, ūkinės priemonės, apskaičiuotas sodmenų poreikis metams (apie 700 tūkst. vnt.)

Miško apsauga. Suprojektuota sanitarinių kirtimų apimtis (5 tūkst. m^3 likvidinės medienos per metus), rekomenduotos biologinės, fizinės ir kitos sanitarinės miškų apsaugos priemonės pagal Miško sanitarinės apsaugos taisyklių reikalavimus.

Parengtas priešgaisrinio tvarkymo planas visai miškų teritorijai. Miškai suskirstyti degumo klasėmis: aukšto degumo (36 % miškų), vidutinio degumo (32 %) ir žemo degumo (24 %). Numatytas kasmetinis mineralizuotų juostų atnaujinimas (90-100 km per metus), parengtas miškų priešgaisrinių priemonių žemėlapis.

Medžioklėtvarka. Pateikta medžioklės plotų ir medžiojamosios faunos charakteristika, įvertinta kanopinių žvėrių padaryta žala želdiniams, apskaičiuotas leistinas žvėrių skaičius (201 sąlyginis elnias), rekomenduoti biotechniniai įrenginiai ir pašariniai laukeliai, nustatytas minimalus papildomų pašarų kiekis žiemos sąlygomis, numatytos želdinių ir žėlinių apsaugos priemonės.

Miškų sausinimas. Miškų sausinimas ateinančiam vykmečiui pagal techninius projektus nenumatytas. Nenusausintos miško žemės užima apie 720 ha arba 30 % viso šlapios ir užmirkusios žemės ploto. Tačiau sausinti tikslinga tik IV miškų grupėje atskirus užmirkusius bei pelkinius sklypus (apie 330 ha), taikant vietinės melioracijos būdus (gilus vagojimas, seklių griovelių tinklas).

Rekreacija ir poilsio organizavimas miškuose. Visoje VĮ miškų urėdijos veiklos teritorijoje rekreaciniams miškams priskirta 1180 ha miškų (6,4 % viso miškų ploto), iš jų 950 ha – valstybinės reikšmės miškuose (7%). Rekreaciniams miškams priskirti miško parkai, rekreaciniai miško sklypai, valstybinių parkų rekreacinių zonų miškai. VĮ miškų urėdijos valstybinės reikšmės miškams parengtas specialus rekreacinio sutvarkymo projektas. Rekreacinei miškų vertei padidinti projektuoti kraštovaizdžio formavimo kirtimai (83 ha). Įgyvendinus rekreacinį projektą 1000 ha miško žemės tektų 4,7 vnt. rekreacinių objektų, būtų visiškai išnaudotas VĮ miškų urėdijos rekreacinis potencialas.

Gamtosauginių priemonių planas. Jį sudaro aiškinamasis raštas ir žemėlapis M 1:50 000, girininkijoms M 1:20 000. Jame aprašytos visos saugomos teritorijos, gamtos ir kultūros paveldo objektai, saugomų augalų radavietės, paukščių lizdavietės, kertinės miško buveinės, kitos ekologiškai vertingos teritorijos: pušynai, augantys pelkinėse augavietėse, natūralios miško pelkės (neapaugusios medynais), mažos miško aikštelės ir laukymės, miško sklypai su pavieniais sienmedžiais. Pateiktas visas kompleksas gamtosauginių miško ūkinių priemonių biologinės įvairovės išsaugojimui. Gamtosauginis planas bus naudingas sprendžiant miškų sertifikavimo klausimus, informuojant vietinę bendruomenę apie miško vertybes ir ūkinę veiklą.

Ekonominis vertinimas. Pajamos ir išlaidos planuojamos, atsižvelgiant į projektuotų darbų apimtį bei faktinius VĮ miškų urėdijos duomenis. Esant dabartiniam pajamų ir išlaidų lygiui bei palankioms medienos kainų tendencijoms, miškų urėdija planuojamu laikotarpiu galėtų dirbti pelningai. VĮ miškų urėdijos valstybinių miškų vertė – 126,6 mln. Lt, vidutinė 1 ha miško vertė 9,94 – tūkst. Lt.

Rengiant miškotvarkos projektą atsižvelgta į sertifikavimo sprendinius, suprojektuotas tausojantis, daugiatikslis miško naudojimas, derinant gamtosauginius, socialinius ir ekonominius klausimus. Miškotvarkos projekto sprendiniai iš esmės neprieštarauja VĮ miškų urėdijos veiklos teritorijos gyventojų socialiniams ir ekonominiams interesams.